

Osmá přednáška v LS

13. dubna 2004

Od etiky lásky ke všemu živému k etice boje o život

Problém:

Láska je demokratická, zahrnuje všechno stvoření (a neřeší jeho rozpory), boj je nutně elitářský: sláva vítězi a běda poraženým.

Jak sloučit lásku ke všemu životu se skutečností střetu zájmů?
To je základní problém vší environmentální etiky

Dnes tři náměty:

- [(A) Kantovská „etika úcty k životu“ podle Paula Taylora: racionalita a závaznost úcty k životu, téze biocentrismu, biotická rovnoprávnost - podrobně viz osnovy sedmé přednášky]
- (B) Leopoldova ekocentrická etika: společenství + rozšíření morálních kategorií, etika Země, smrt jako část života
- (C) Hardinova etika elity: záchranný člun, slepota davu, úkol strážců dobra
- [(D) Vývoj od radikálního demokratismu etiky lásky k životu k radikálně elitářské etice boje o přežití: základní problém environmentální - nároky jedince a potřeby celku:
- Bez celku není jedinec možný, avšak jen jedinec se raduje a trpí (ie. vytváří hodnotu)

Jak zajistit jedno i druhé?]

Minule:

⇒ Altruismem přechází ekologické myšlení z antropocentrismu k biocentrismu, tj. k etice úcty k životu

→ Biocentrický náhled na svět

- (i) lidé jsou rovnoprávní členové společenství všech bytostí
- (ii) Země je komplex vzájemných závislostí
- (iii) Každý člen má hodnotu a smysl o sobě
- (iv) přednostní postavení člověka je předsudek vlastního druhu

BIOCENTRISMUS:**HLUBOCE DEMOKRATICKÝ - ROVNOST VŠECH ŽIVOTŮ, LÁSKA KE KAŽDÉMU ŽIVOTU**

Dodejme: biocentrismus není jen slepé rozmnožování života - vede k uznání potřeby ochrany biotopů a tak k ekocentrismu

Pro posluchače Úvodu do etiky LS 2004**(B) Aldo Leopold (podle J. Baird Callicota)**

→ Leopold vedl k nevídaným závěrům, třeba že lesní požáry se nemají hasit, protože ozdravují les (Smokey Bear!)

→ Jak Leopold zakotvuje etiku:

společnost se zakládá na etice, tj. na omezení jedince v boji proti všem o přežití,

teprve omezením vzniká společnost

rozumová reflexe je neskonale pozdější a předpokládá společenskou stabilitu

Proto: lidé museli být etičtí dřív než začali rozumově uvažovat

Proto Darwin a Skotové David Hume a Adam Smith předpokládají, že základem etiky je cítění (soucit)

U všech ssavců vzniká pocit úzkého společenství, v němž spolupráce podporuje přežití, etiky (ohleduplnost) se odvozuje z toho, že jedinec je součástí společenství a jako takový přežívá

Etika a společenství vznikají souběžně

→ Proto: **meze etiky se kryjí s mezemi společenství** -

divoši jsou příklady ctností uvnitř kmene, zloději, vrazi a mučitelé mimo kmen. Představa „všelidské“ etiky („lidská práva“) dokládají obtížný zrod všelidského společenství

Proto nacionalismus zrádný: vyloučením ze společenství vylučuje z etiky!

A společenství je základní ekologický pojem, další krok je rozšíření vědomí jednoho společenství na všechnu zemi, celé „**biotické společenství**“ a vše, co jej podporuje

→ Biotické společenství má svoji korporativní strukturu jako feudální společnost, ve které struktura určuje úlohy neboli „**niky**“ do nichž se bytost rodí (popisuje Charles Elton ve 20. letech 20. stol.)

Jen omezení člověka v mezích jeho úlohy/funkce zachovává lidské společenství a ochraňuje přírodu proti „mechanizovanému člověku“

(Všimněte si podobnosti s pojmem „trvale udržitelného života“!)

Etika Země (tj. biotického společenství všech) je evoluční možnost a přeživací nutnost, předpokládá všelidské ekologické vědomí, citlivost („ecological literacy“)

Pro posluchače Úvodu do etiky LS 2004

- Etika země: „Správné je to, co podporuje integritu, stabilitu a krásu biotického společenství, špatné je to, co je narušuje“
(Land Ethic)

Nesprávné je tedy nejen pro farmáře, aby ničil půdu pastvou, ale také pro ochránáře, aby omezovali dravce a ničili rovnováhu (pro Schweitzera. aby zachraňoval žížaly?)

- Tu jde zcela proti proudu:

moderní etika je etika individualistická, založená na individuálních nárocích, buď založených na rozumu (Kant) nebo citění (Bentham)

Leopold (jako Hume a Darwin) považuje altruismus za stejně základní jako egoismus, společný zájem je pro jedince závazný

Biotické společenství má vlastní hodnotu, pro kterou má nenarušený jedinec geneticky děděné citění

- Rozpor mezi nároky jedinců a dobrem společenství jako celku

oba legitimní, do jaké míry ctíme druhý záleží na tom, do jaké míry nás formuje ekologické vědomí (tj. vědomí společenství, jako v rodině!)

- Ekologické myšlení je pochopitelně holistické, ekologické vztahy a niky formují jedince (Rádlův příklad zraku a oka!),

o přírodě je možné užít pojmů „zdravá“ či „chorá“, které se vztahují k organismu.

Leopold nesahá přímo k metafoře organismu, ač mu není cizí: představa že země je živý organismus s vlastním životem („duší“)

Avšak integrita, stabilita a krása je mu základnější než nárok individuálních živočichů a rostlin

proces je základnější než podstata, energie základnější než hmota

summum bonum je plynulé fungování výměny energie v celku života

- Z toho zásady:

celkový sklon vývoje je rozvoj a rozmanitost života, proto úkolem je **ochraňovat a zachovat druhy**

jistě druhy vymírají přirozeně, ale rychlost vymírání menší než rychlost množení - až **člověk** ničí nesrovnatelně rychleji než se množí, takže ochuzuje zemi a **ničí reprodukční schopnost**

Pro posluchače Úvodu do etiky LS 2004

Základem je cyklus výměny energie:

životem biotického společenství je jíst a být jeden, žít a umírat

**Etika země není slučitelná s „právem na život“ jednotlivých živočichů,
jen s žitím a umíráním ve výměně života**

Z hlediska země by byl pokles lidských populací o 90% záhodný -

proto Tom Regan, ochránce zvířat, považuje etiku země za „ekologický fašismus“ (to NENÍ Leopoldův názor!)

→ V Leopoldově pojetí není ekocentrická etika drakonická ani fašistická:

uznává, že každý tvor má přednostní povinnosti ke svému druhu a „práva“ v něm

Pro člověka to znamená povinnost humanity vůči svým lidským bližním a ohled k přírodě, neplýtvat, užívat s úctou (tj. to, co jsme označili jako „etiku ušlechtilého lidství“

Leopold: etika země není možná bez lásky a úcty k zemi

* * *

Výsledek:

Uvědomění, že k ochraně života patří i smrt:

Klíčem k dnešní ekologické krizi je populační exploze. Kdyby na světě žilo půl miliardy lidských bytostí místo šesti miliard, nevadila by ani spotřeba, ani hromadění odpadu.

U kořene populační krize je jednostranná ochrana života

Snižujeme úmrtnost, ale nesnižujeme porodnost
Ta klesá tu a tam, avšak snažíme se ji podporovat!!

Tak vzniká ve druhé ekologické fázi zdánlivý **ROZPOR MEZI BIOCENTRICKOU ETIKOU, KTERÁ CHRÁNÍ INDIVIDUÁLNÍ ŽIVOTY, A EKOCENTRICKOU ETIKOU, KTERÁ CHRÁNÍ INTEGRITU CELKU**

Der Ackermann aus Böhmen (Oráč z Čech, obvykle Oráč a smrt)

Oráč diskutuje se smrtí: oráč je schweitzerovský biocentrista, velikou láskou chce chránit život, smrt poukazuje, že život sám se ničí, že jen smrt život umožňuje a dává mu cenu. Dnešní ekologická debata mezi bio- a eko- centristem.

K tomu docházejí i biocentristé. Schweitzer se problému vyhnul: Nevím, proč je konflikt, ale hledám smíření

Taylor na konci své práce uznává, že to je neřešený problém a kloní se k ekocentrickému

Pro posluchače Úvodu do etiky LS 2004

řešení: chránění života v jeho rozporuplné rozmanitosti.

J. Baird Callicott: Nejde jen o populace a smrt, jde o celý postoj k životu.

Střet, úsilí, *polemos* nejsou nešťastnou náhodou, nýbrž pozitivním dobrem.

Skutečné zlo není utrpení, nýbrž úsilí o život bez bolesti, bez námahy

bez vnitřních korektiv

z toho vychází dopování, kořistění

Přírodní člověk věděl, že k životu náleží boj

Civilizace to zapomíná a vytváří krizi

Základní posun v myšlení mezi Leopoldem a Callicotem:

Leopold miluje život, chce jej ochraňovat a je přesvědčen, že to vyžaduje ochranu ne jen jedinců, nýbrž celého biotického společenství

(tj. ochraňovat celek pro dobro jedinců)

Callicot z toho vyvozuje, že ne život, nýbrž boj, polemos, je pozitivní dobro - (tj. jen celek má hodnotu)

(podobně jako Patočka v Šesté kacírské eseji)

**(C) Garrett Hardin a aristokratická ekologická etika:
boj o přežití jako smysl života**

Z toho vychází celá skupina ekologických myslitelů, jejichž přístup se zakládá nikoliv na ochraně života, nýbrž na přijetí lidské niky, chápané jako lidské místo v boji o přežití

Příkladem: **Garrett Hardin**, biolog, profesor emeritus v Kalifornii, kritizuje soudobou filosofii jako orientovanou k mezilidským vztahům, Já-Ty a Zde-Ted', a tudíž neschopnou potýkat se s problémy celků a dlouhodobých zájmů. Dvě knihy, *Meze altruismu* a *Zkoumání nové etiky pro přežití*.

⇒ **Základní metafora: etika záchranného člunu:**

kde není možné zachránit všechny, pokus o záchranu slabých, méně schopných, ohrožuje záchranu všech.

Potřeba volby

⇒ **Druhá metafora: tragedie obecní pastviny:** tu jsem užil ve spojení s přetížením životního prostředí

Vychází z otázky amerického básníka John Trumbull(a) (1750-1831)

„proč bychom měli jednat, jako bychom měli nějaký závazek k potomkům? Rodíme je, kojíme, vychováváme, staráme se o ně: proč? Co pro nás kdy udělali, že bychom jim byli něco dlužní?“

Pro posluchače Úvodu do etiky LS 2004

Tato otázka je pro soudobou etiku neřešitelná, protože soudobá etika se zabývá skoro výhradně vzájemnými vztahy jedinců, kteří stojí tváří v tvář a hledají rozumný důvod pro vzájemný altruismus.

Hardin rozvádí nemožnost rozumového řešení, které chápe jako kalkul výhodnosti, plus/minus, avšak s časovou neznámou.

Základní téze: lidé nedovedou myslet dlouhodobě:

krátkodobé výhody je přimějí ke katastrofickým postupům, okamžité výlohy je odradí od dlouhodobě prospěšných postupů.

Proto je třeba rozhodování rozumu **omezit posvátnou úctou**, odpovědnost vložit do rukou privilegovaných, kteří (ve vlastním zájmu) ochrání společné dědictví, jako mniši posvátné háje nebo šlechta lesy.

Příklad: vysoká přehrada u Aswanu:

Opačný příklad: okamžité výlohy proti budoucím výhodám

Proto podle Hardina jen v pohodlných společnostech můžeme se obracet na altruismus a učit lidi, aby neobětovali budoucnost okamžiku,

avšak v zoufale bědných situacích potřebujeme instituce (armáda, policie, církev) které odměňujeme dostatečně, aby zabránily nuzným v plenění

Jinak nuzní ve své nouzi zničí předpoklady budoucího přežití - příklad chránění osevneho obilí

Proto podle Hardina: **privilegia kultivovaných nutná pro přežití**

Privilegium může být dočasné nebo dědičné:

Burke: výhoda dědičného je, že ti, kdo se ohlížejí k minulosti, se spíš budou starat o budoucnost

Proto také nepohybnost pracovních sil: lidé pečují o kraj známý z dětství - devastace severních Čech

Pro posluchače Úvodu do etiky LS 2004

Hardinův závěr: péče o budoucnost vyžaduje vzpříčit se ekonomické racionalitě i ekonomickému individualismu

potřebujeme šlechtu (dědičnou nebo funkční) která by pečovala o společné dobro.

⇒ Pohyblivost vede k nezájmu o minulost, budoucnost nejen v bídě, ale prostě v chamtivosti:

⇒ Každé vykořenění povede k ekologické krizi: vykořenění (exotici) ztrácí smysl pro dobro celku
individualismus vykořeněných je kořenem zla

⇒ Proto: hledání starých hodnot, stability

Hodnoty **práce, vlast, rodina**, oproti demokratickým svoboda, spravedlnost, dobrá vůle

Silně konservativní: proti kořistnické mentalitě, stabilitu, proti individualismu, společné dobro.

Avšak také výsady strážců obecného dobra, obvykle samozvaných...aristokratismus proti demokracii

Láska je argument pro demokracii, boj o život pro aristokracii

Až sem jsme se jakž-takž, nepříliš důkladně, propracovali v osmé přednášce. Podle potřeby se vrátíme, pak podle zájmu pojedeme dál - nebo podle nezájmu přejdeme k otázce strategií v ekologické etice, jmenovitě k Arno Naessovi a tzv. hluboké ekologii.

(D) Ekologie a společné dobro - demokratické a aristokratické pojetí

Ekologická katastrofa má nejvlastnější kořen v egoistickém individualismu, který odmítá omezení svévole společným dobrem.

Jenže idea společného dobra může mít demokratickou nebo elitářskou podobu

Schweitzer a úcta k životu představují demokratickou formu (**biotická rovnost a solidarita**).

Teď elitářská forma: **elita (třeba „ekologická“!) jako strážkyně** společného dobra proti individualistickému davu. Tak se jeví

Otázka společného dobra u Hardina: boj o život jako základní skutečnost:

Vychází z poznání studie, že stálé stupňování vojenské moci vytváří stále větší zatížení - a stále menší bezpečnost autoři docházejí k závěru, že problém není řešitelný technickými prostředky. Je třeba hledat nová řešení (na př. kde zbrojení selhává, odzbrojování)

Pro posluchače Úvodu do etiky LS 2004

Není možné zachovat výsady jako nekontrolované množení a vyhnout se následkům přemnožování

Otázka: co zvětšovat, co „rozvíjet“?

Populace rostou geometrickou řadou: V konečném světě podíl bude nutně klesat

Ano, prakticky svět je konečný: výhled po několik generací se zhruba obdobnou technologií je na stuňující devastaci, bídu, utrpení: populační růst musí poklesnout na nulu:

Jen pak je možné uskutečnit Benthamovu představu co největšího dobra pro co nejvíce lidí (tedy stoupá i spotřeba i početnost)

⇒ Zaprvé, protože, jak věděl už d'Alambert, není možné v uzavřené rovnici zvyšovat dvě různé:

⇒ Zadruhé, pokud stupňujeme početnost, musíme snižovat spotřebu (na přeživacích 1600 kalorií denně - tedy nic nad přeživací minimum,) abychom mohli stupňovat početnost.

(To by platilo i při nekonečném zdroji energie: jde o odpad a prostor.)

Tedy ne maximizace populací, ale maximizace záhodných hodnot

Ty se mohou teoreticky lišit, avšak prakticky jsou srovnatelné, ať již dám přednost divočině nebo továrnám: jde o vyvažování výhod

Potřeba je dosáhnout optimální spotřebu a dál nestupňovat,

jenže toho nedosáhneme, dokud se nezbavíme Adama Smithe a jeho neviditelné ruky - představy, že honba za individuálním dobrem se automaticky zharmonizuje pro společné dobro

Proti neviditelné ruce, W.F.Lloyd (1794-1852), **Two Lectures on the Checks to Population** (Oxford UP 1833)

Tradicionalistický konservativní argument:

Tragedie obecní pastviny:

předpoklad je, že každý zemědělec se bude snažit pást co nejvíce ovcí, ale díky válkám, nemocím, loupežím stav zůstane únosný

Avšak usilujeme o mír, zdraví, stabilitu, dá se přidat Každý zemědělec vypočítá výhodu pro sebe (vlastní ovce :. +1), a nevýhoda pro sebe, jenže tu sdílejí všichni zemědělci na společné půdě, a proto - 0.1

Následek je vypasená pastvina - a je to nevyhnutelný následek sledování individuální ekonomické racionality (podobně s automobily!)

Potřeba omezit dostup - nebo přijít o pastviny, moře, parky

Pro posluchače Úvodu do etiky LS 2004

Omezit podle bohatství, podle zásluhy (jen ochránáři), podle loterie, podle prvenství ve frontě: nic není dobré, ale něco je nutné

Je možné omezit soukromým vlastnictvím? Co na to Hardin?

Tak zv. „property rights“, majetková práva: v zásadě, odstranit jakákoliv omezení, poskytnout neomezené právo využití soukromého majetku

(třeba Kost na stavební kámen nebo Karlštejn na vápenec),

ale zajistit, že každý centimetr má soukromého vlastníka, který bude žalovat majitele Kostí,

že mu zbouráním poškozuje na př. chod restaurace pod Kostí, nebo silnice mu znehodnocuje pozemek.

Zcela iluzorní: potřeba je právě ochrana věci před majitelem: a u potřeb jako čistý vzduch či voda není možné ani majetkové rozdělení: jsou nutně společné a proto vyžadují ochranu. Iluze tu je, že je možná „privatizace“ nejen výrobních prostředků, ale také služeb (zdravotnictví, dopravy) a životního prostředí.

Tu ultrakonzervativní Hardin zcela souhlasí s radikálně demokratickými biocentristy:

Ochrana společného zájmu je společenskou odpovědností

Jenže jak předepsat střídmost, kterou ochrana vyžaduje?

Nelze podle tradice: **morálnost** (tj. slučitelnost s ohledem a dobrou vůlí vůči ostatním) **určitého činu se váže na celkový stav systému v momentu konání**

Dokud měly Čechy 500,000 obyvatel, mohl každý kácet a pálit

Jak zajistit nutnou míru ohleduplnosti?

Obecná pravidla (nepokradeš) nejsou dost specifická pro proměnlivý, složitý svět. Jak doplnit pravidla, kdy je a není možné vypouštět výfukové plyny nebo kouř? Když je doplňují místní orgány, jsou vystaveny korupci.

Jak na př. omezit množení?

Kdyby děti umíraly hladem, snad by lidé jako ptáci omezovali svou početnost, protože ve velkých rodinách by méně přeživalo

Jenže dnes věříme na neomezené právo rozmnožování, třeba jen pro osobní pocit síly - a na společenskou podporu rodiny

Nemůžeme spolehnout na osobní svědomí, protože pak by zdrženliví vyhynuli a progenitivní by se přemnožovali.

Mimo to krátkodobě člověk, který jedná odpovědně, je v nevýhodě: vytváříme úzkostlivé špatné svědomí, ne zdravé lidi

Potřebujeme donucovací mechanismy - ty užíváme na př. proti krádeži

(banka jako obecní pastvina, zákony brání přetížení)

Pro posluchače Úvodu do etiky LS 2004

Šířeji ne zákazy, ale znevýhodnění, na př. drastické zdanění automobilů v oblastech velkého znečištění

Donucení, se kterým souhlasíme, byť neradi, tak jako souhlasíme se zdaněním: **řešení nemusí být bezvadné, stačí, když je lepší**

Obecní pastvina je možná jen při nízké lidnatosti: vysoká lidnatost si vyžaduje omezení všech pro dobro každého: protože nikdo nesmí mít sto ovcí, můžeme každý mít deset protože nikdo nesmí autem do města, můžeme na chatu (na př. omezené pohonné hmoty?

Odtud Hardinův argument:

Svobodu zajistíme jen tím, že se vzdáme svobody neomezeného množení a spotřebovávání

Z toho pro Hardina vyplývá odlišná etika: Etika záchranného člunu (z článku „Living on a Lifeboat,” Bioscience 24(1974)

Navazuje na metaforu Kennethe Bouldinga z r. 1966. Boulding předložil **metaforu „kovbojské etiky“**: kovbojové v neosídleném bohatém kraji neuvěřitelně plýtvali, ničili, (příklad, zabili bisona pro jazyk), znečišťovali, pak táhli dál.

Oproti tomu Boulding představuje **Zemi jako kosmickou loď** na plavbě vesmírem, nemá zdroj nového ani možnost deponování odpadu, proto potřebuje úspornou etiku. Boulding zdůrazňuje, že jsme na jedné lodi, nemůžeme si dovolit plýtvající první třídu a bídáky z podpalubí, potřebujeme se podílet, šetřit - idealistická etika štědrosti.

Proti tomu Hardin namítá, že loď musí mít kapitána a to země nemá. Perou se na ní sobecké skupinky které si přičítají „práva“ bez odpovědnosti, o loď se nestarají a **dobře míněná štědrost vede jen k tragedii obecní pastviny**

Hardin proti tomu navrhuje **metaforu záchranného člunu**:

dvě třetiny lidstva žijí v zoufalé bídě (HDP 300 USD ročně) čtvrtina v blahobytu (HDP 5,000 - 7,000 USD ročně)

Zámožné země jako poměrně luxusní čluny bohatých v pohodlí,

Kolem nich přeplněné, potápějící se vesličky chudých, ti padají do vody, plují podle bohatých, topí se. **Jak se mají zachovat lidé na pohodlných lodích? To je otázka etiky záchranného člunu.**

Argument:

⇒ Nejprve si uvědomit, že každý člun má omezenou nosnost.

Přesáhli jsme schopnost země vytvářet předpoklady života, žijeme z podstaty (uhlí, nafta) - a brzy budeme potřebovat žít jen z výnosu.

Na naší lodi je nás 50, řekněme, že má maximální nosnost 60 (jenže zásadně potřebujeme rezervu: jinak by i náhaza rostlin mohla být katastrofou)

Pro posluchače Úvodu do etiky LS 2004

Nás padesát vidí ve vodě kolem nás sto tonoucích, chtějí do člunu nebo chtějí pomoc.

Jak se zachovat?

- (i) Podle křesťanského "jako sebe samého" nebo socialistického "každému podle potřeby: nabereme všechny, loď se 160 se potopí, všichni zahyneme. Dokonalá spravedlnost, dokonalá katastrofa
- (ii) Máme místo pro deset, vezmeme deset. Jenže tím se připravíme o rezervu a vytvoříme problém: kterých deset? prvních? nejlepších? nejpotřebnějších? a co řekneme těm dalším 10?
- (iii) Nevezmeme nikoho, máme rezervu a šanci na přežití, ovšem budeme muset bránit loď proti tonoucím.

Je to nespravedlivé - ANO. Ale co? Kdo má citlivé svědomí, může skočit do vody a dát své místo tomu ve vodě, kdo takové svědomí nemá. Člun se zbaví pocitů viny, ale situace se nemění

K tomu reprodukce

lidnatost bohatých zemí se zdvojnásobí za 87 let, chudých za 21 let: i kdyby bylo možné se podílet na začátku, disproporce by tak prudce stoupala, že loď zámožných by se potopila

Etika štědrosti vede k tragedii obecní pastviny: stačí jeden bezohledný, který tu ovci přidá, pak trpí ti, kdo berou ohledy

Mezinárodní pomoc jen udržuje chudé země v bídě

Populační cyklus podle neo-malthusiánů:

Od stadia udržitelné nosnosti (lidnatost plus rezerva volná) která může vstřebat náraz nehody

ke stadiu nadpopulace (bez rezervy) která trpí šokem **strádáním zpět k udržitelnosti**

pokles populace a pokles spotřební úrovně

Proto praví Tertullian ve třetím století: „Rány moru, hladu, války a zemětřesení je třeba považovat za požehnání pro přelidněné národy neboť pomáhají prořezat přebujelé lidstvo." (Pojman 286)

Jenže když zasáhne zahraniční pomoc, nedojde k návratu k udržitelnosti, nýbrž k vzestupu k novému stadiu nadpopulace a znovu a znovu, stále stupňovaným množstvím až dojde ke krachu

(Není pravda že populace nutně klesají se vzestupem konzumní úrovně: častěji stoupají (Irsko, Francie), zatím co s bídou klesají (Rusko, Rumunsko)

Dobročinnost vede k ekozkáze:

Allan Gregg, ředitel Rockefellerovy nadace:

„Rakovinný nádor se dožaduje potravy, avšak pokud vím, potrava jej ještě nikdy nevyлéčila."

„Zelená revoluce" dočasně předešla hladomoru, avšak způsobila nesmírný vzestup populací (Indie 15 mil. ročně) - díky pomoci stoupne ze 600 mil. na 1,200,000 do konce století.

Pro posluchače Úvodu do etiky LS 2004

Jenže každý člověk navíc nevyžaduje jen potravu, nýbrž představuje globální zatížení na životní prostředí. Každý zachráněný život znamená zbídačení příštích generací.

Imigrační politika:

uzavřené hranice nemusí znamenat rasismus. Nejde o to, že by cizinci byli horší, naopak, údobí rozkvětu byla údobí otevřené náruče, údobí úpadku údobí uzavřených hranic (16 stol, 1. rep)

Jenže dnes imigrace neposkytuje útulek, nýbrž vyhledává levné pracovní síly pro nezáhodná zaměstnání, vykořisťuje je, a to na úkor našich dětí, které budou žít v přelidněné zemi a pokles populací jim nebude nic platný

Hardinův argument:

není možné se řídit tradiční etikou úcty a dobré vůle ke všemu životu. **Je třeba odpovědné vlády**, která by prosadila, co je nutné pro záchranu ne životů, nýbrž celých ekosystémů: Hypotéza Gaia

Láska k životu - racionalita boje

CO VY NA TO?